

СТАНОВИЩЕ

по

конституционно дело № 6 от 1993 година

С определение от 2 март 1993 г. Конституционният съд е конституирал като страна по конституционно дело No 6/1993 г. Министерския съвет на Република България и му е дал възможност да представи аргументирано становище по искането на 52 народни представители от 36-то Народно събрание за тълкуване на чл.65, ал.2 и чл.68, ал.1 от Конституцията.

По поставените в определението въпроси Министерският съвет изразява следното становище:

1. Тълкуване на чл.65, ал.2 от Конституцията се налага при положение, че разпоредбата на чл.68, ал.1 от Конституцията се възприеме като препращаща към закон по отношение и на двете хипотези в текста, т.е. ако се приеме, че изразът "която според закона е несъвместима с положението на народен представител" се отнася и за държавната служба, и за дейността. Възприемането на това становище, във връзка с липсата на изрична законова забрана за участие на народни представители в органи за управление на търговски дружества с държавно имущество налага тълкуване дали чл.65, ал.2 създава задължение само за кандидатите за народните представители в това им качество или посочва момента, от който следва да се прекъсне изпълнението на държавната служба и следователно действа и по отношение на избраните и встъпили в задълженията си народни представители.

Считаме, че императивната разпоредба на чл.65, ал.2 от Конституцията се прилага само по отношение на кандидатите за народни представители и разумът на тази забрана е в недопускане на възможност за кандидата за народен представител да се възползва от служебното си положение в предизборната кампания. Доводи в подкрепа на това становище са преди всичко фактът, че текстът говори за кандидати за народни представители, а след избора и встъпване в задълженията им те вече не са кандидати, и следователно не са адресати на забраната, както и фактът, че от редакцията на текста

става ясно, че в случая се подчертава не момента на прекъсването, а качеството на лицата като кандидати за народни представители.

По отношение на народните представители, избрани и встъпили в задълженията си, действат забраните за изпълнение на държавна служба съгласно чл.68, ал.1 от Конституцията. Изразът "която според закона е несъвместима с положението на народен представител" се отнася до втората хипотеза на чл.68, ал.1 от Конституцията. В подкрепа на този извод е преди всичко фактът, че държавната служба също е вид дейност и отделното ѝ споменаване означава, че преценка за законовата съвместимост на определен вид дейност следва да се прави само при положение, че преценяваната дейност не е държавна служба. Ако се възприеме това тълкуване на чл.68, ал.1, въпросът по т.1 от искането се включва във въпроса по т.2 и всъщност следва да се тълкува само чл.68, ал.1 от Конституцията.

2. Считаме, че авторите на искането изброяват примерно дейностите, по отношение на които се налага изясняване дали са несъвместими с положението на народен представител. Фактът, че в питането е посочено платено участие в управителен, надзорен /контролен/ съвет във фирма с държавно или общинско участие, не изключва произнасянето по въпроса за платеното участие в органите за управление на търговските дружества с държавно или общинско участие, доколкото характерът на дейността е аналогичен - участие в управлението на държавно имущество. От 1 юли 1991 г. е в сила Търговският закон, който отмени глава I и II от Указ № 56 за стопанската дейност, а следователно и основанието за създаване на фирми, и предвиди законова възможност за преобразуване на държавните и общински фирми в търговски дружества. Освен това съгласно параграф 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Търговския закон държавните и общинските фирми продължават дейността си по досегашните разпоредби до превръщането им в търговски дружества съгласно чл.61 и чл.62 от Търговския закон. Следователно по отношение на тях се прилагат глава I и II от Указ № 56 за стопанската дейност, а в чл.25, ал.1 от глава II на указа е предвидена забрана за народните представители да бъдат избирани за членове на управителни съвети на фирми. При това положение, ако изброяването е изчерпателно, то не би следвало да се посочва участието в управителни съвети на държавни и

общински фирми, тъй като то е дейност, която според закона е несъвместима.

За да бъде определен кръгът от дейности, следва да се вземе предвид, че те се изпълняват въз основа на договор, тъй като за изпълнението им се дължи възнаграждение, и че са свързани с функции на изпълнителната власт, а именно стопанисване на държавната и общинската собственост и провеждане на паричната и кредитна политика.

Следователно искането е за произнасяне дали забранителният режим на чл. 68, ал.1 от Конституцията включва забрана за народни представители да изпълняват функции на изпълнителната власт въз основа на договор.

3. Дейностите, примерно изброени в т.2 от искането, следва да се отнесат към конституционното понятие "държавна служба". По наше мнение конституционното понятие "държавна служба" обхваща изпълнението на функции на законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Изпълнението на държавната служба включва не само заемането на длъжност в държавната администрация, което дава качеството на държавен служител, а и изпълнение на функции на държавата под каквато и да е друга форма. В подкрепа на това схващане е редакцията на чл.68, ал.1, в която се казва, че народните представители не могат да изпълняват друга държавна служба, а не да заемат друга длъжност. Следователно чл.68, ал.1 от Конституцията създава забрана за народните представители да изпълняват каквито и да е други функции на държавата, независимо от формата, в която те ще осъществяват.

Действително народният представител не става държавен служител по смисъла на чл.116 от Конституцията със сключването на граждански договор за управление на търговско дружество с държавно имущество, доколкото той не заема длъжност в държавната администрация. Този договор обаче се сключва с висшия изпълнителен орган в държавата - Министерския съвет, за упражняване на типични функции на изпълнителната власт по стопанисване и управление на държавното имущество, възложени на Министерския съвет съгласно чл.106 от Конституцията. Следователно по съществото си това също е държавна служба, тъй като определящ не е видът договор и мястото на

изпълнение на поетите задължения, въз основа на които се изпълняват функциите, а е характерът на възложените функции. Това дава основание да се подкрепи изводът, че забраната за изпълнение на друга държавна служба съгласно чл.68, ал.1 от Конституцията обхваща участието на народни представители в органите за управление на търговски дружества с държавно имущество.

Изложените дотук съображения са от значение и за участието на народни представители в правителствени комисии и други правителствени органи, на които Министерският съвет делегира свои функции и правомощия, доколкото и в този случай става дума за изпълнение на функции, възложени от Конституцията на Министерския съвет.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

